

Басты бет / Заңнама / Заңнама

Жалақыны қорғау туралы конвенцияны (95-конвенция) ратификациялау туралы

Қазақстан Республикасының Заңы 2014 жылғы 7 сәуірдегі № 184-V ҚРЗ

← Қайта оралу

1949 жылғы 1 шілдеде Женевада Халықаралық еңбек ұйымы Бас конференциясының 32-сессиясында қабылданған Жалақыны қорғау туралы конвенция (95-конвенция) ратификациялансын.

Қазақстан Республикасының

Президенті

Н.Назарбаев

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЕҢБЕК КОНФЕРЕНЦИЯСЫ 95- КОНВЕНЦИЯ

Жалақыны қорғау туралы конвенция,
Женева, 1949 жылғы 1 шілде

теңтүпнұсқалы мәтін

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЕҢБЕК КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

95-конвенция

Жалақыны қорғау туралы конвенция

Халықаралық Еңбек Бюросының Әкімшілік Кеңесі Женевада шақырған және 1949 жылғы 8 маусымда өзінің отыз екінші сессиясына жиналған Халықаралық Еңбек Ұйымының Бас Конференциясы,

сессия күн тәртібінің жетінші тармағы болып табылатын жалақыны қорғау туралы бірқатар ұсыныстарды қабылдауға қаулы ете отырып, осы ұсыныстарға халықаралық конвенция нысанын беруді ұйғара отырып,

бір мың тоғыз жүз қырық тоғызыншы жылғы шілде айының бірінші күні Жалақыны қорғау туралы 1949 жылғы конвенция деп аталатын төмендегі Конвенцияны қабылдайды.

1-бап

Осы Конвенцияның мақсатында «жалақы» термині атауы мен есептеу әдісіне қарамастан, ақшамен есептелетін және келісімде немесе ұлттық заңнамада белгіленетін, жалдау туралы жазбаша немесе ауызша шартқа сәйкес кәсіпкердің еңбекшіге орындалған не орындалуға тиіс еңбегі үшін немесе көрсеткен не көрсетілуге

тиіс қызметі үшін төлейтін кез келген сыйақыны немесе кез келген табысты білдіреді.

2-бап

1. Осы Конвенция жалақы төленетін немесе тиесілі адамдардың барлығына қолданылады.

2. Құзыретті билік органы кәсіпкерлер мен еңбекшілердің тиісті ұйымдары бар болғанда және олар осыған тікелей мүдделі болғанда осындай ұйымдармен консультациядан кейін, осы Конвенцияның тұтастай немесе оның кейбір ережелерінің қолданылу аясынан өздеріне жоғарыда аталған ережелердің барлығын немесе кейбіреуін оларға қолдану орынсыз болатын осындай жағдайларда және осындай шарттарда жұмыс істейтін және дене еңбегімен айналыспайтын немесе үй шаруашылығындағы немесе осыған ұқсас жұмыспен айналысатын адамдар санатын алып тастай алады.

3. Ұйымның әрбір Мүшесі Халықаралық Еңбек Ұйымы Жарғысының 22-бабына сәйкес ұсынылатын, осы Конвенцияның қолданылуы туралы өзінің жыл сайынғы бірінші баяндамасында алдыңғы тармақтың қаулыларына сәйкес Конвенцияның барлық немесе қандай да бір ережелерінің қолданысынан өзі алып тастауға ниеттенген адамдардың барлық санаттарын көрсетеді. Кейіннен Ұйым Мүшесінің бірде-біреуі аталған тәсілмен көрсетілген адамдар санатына қатысты алып тастаудан басқа, мұндай алып тастауларды жасай алмайды.

4. Осы Конвенцияның барлық немесе қандай да бір ережелерінің қолданысынан өзі алып тастауға ниеттенген адамдардың санатын өзінің жыл сайынғы бірінші баяндамасында көрсеткен Ұйымның әрбір Мүшесі өзінің келесі баяндамаларында оларға қатысты ол осы баптың **2-тармағының** ережелерін пайдалану құқығынан бас тартатын адамдардың санатын көрсетеді және Конвенцияны адамдардың осы санатына қолдану мақсатында өзі қабылдаған кез келген шаралар туралы хабарлайды.

3-бап

1. Ақшалай жалақы аталған елде заңды айналымдағы валютамен ғана төленеді, ал борыштық міндеттемелер, қолхаттар, купондар нысанында немесе заңды валютаға сәйкес келетін сияқты қандай да бір өзге нысанда төлеуге тыйым салынады.

2. Егер төлемнің мұндай нысаны ерекше мән-жайларға байланысты кәдімгі немесе қажетті болып табылса немесе, егер ұжымдық шарт немесе төрелік органның шешімі осыны көздейтін болса немесе, мұндай қаулылар болмағанда, егер мүдделі еңбекші осыған келіскен болса, құзыретті билік органы жалақыны банктік чектермен немесе пошта аударымдарымен төлеуге рұқсат етуі немесе ұйғарым беруі мүмкін.

4-бап

1. Елдің заңнамасы, ұжымдық шарттар мен төрелік шешімдер жалақының ішінара заттай төлемі кәдімгі немесе оған ынталы болып табылатын өнеркәсіп салаларында немесе кәсіптерде мұндай төлемге рұқсат бере алады; жалақыны құрамында алкоголь мөлшері жоғары спирт ішімдіктері, сондай-ақ организмге

зиянды есірткі түрінде төлеуге қандай жағдайда болсын рұқсат етілмейді.

2. Жалақыны заттай жәрдемақы түрінде ішінара төлеуге рұқсат етілетін жағдайларда:

а) жәрдемақының осындай түрі еңбекшінің және оның отбасының жеке тұтынуы үшін лайықты болып табылуын немесе оған белгілі бір пайда әкелуін;

б) мұндай беру әділетті және ақылға қонымды құнының болуын қамтамасыз ету үшін тиісті шаралар қолданылады.

5-бап

Жалақыны төлеудің өзгеше тәсілі осы елдің заңнамасында, ұжымдық шарттарда немесе төрелік шешімдерде көзделген жағдайларды, немесе осыған еңбекшінің өзінің жеке келісімі болған жағдайларды қоспағанда, жалақы мүдделі еңбекшіге тікелей төленеді.

6-бап

Еңбекшілердің өз жалақысына еркін билік етуіне кәсіпкерлердің қандай деңгейде болсын қысым жасауына тыйым салынады.

7-бап

1. Кәсіпорындарда еңбекшілерге ең қажетті заттарды сатуға арналған дүкендер болғанда немесе кәсіпорынға байланысты басқа да қызмет көрсету түрлері ұсынылғанда осы кәсіпорынның еңбекшілері мұндай дүкендерді немесе басқа да қызмет көрсету түрлерін пайдалануға мәжбүрленбейтін болады.

2. Басқа дүкендерге немесе қызмет көрсету түрлеріне қол жеткізу мүмкін болмағанда құзыретті билік органы еңбекшілерге әділетті және өздеріне қолжетімді бағамен тауарлар сатып алу немесе қызмет көрсетуді пайдалану мүмкіндігін беру немесе кәсіпорын ашқан дүкендер немесе оларға қызмет көрсету орындары өздерінің функцияларын кәсіпорынның пайда табуы мақсатында емес, онда жұмыс істейтін еңбекшілердің мүддесіне орай жүзеге асырылуы үшін тиісті шараларды қабылдайды.

8-бап

1. Жалақыдан шегерімдер жүргізуге осы елдің заңнамасында айқындалатын немесе ұжымдық шарттарда немесе төрелік шешімдерде белгіленетін талаптар сақталған кезде және мөлшерде ғана рұқсат етіледі.

2. Еңбекшілер құзыретті билік органдарының қалауы бойынша мұндай шегерімдердің қандай жағдайларда және қандай мөлшерде жүргізіле алатыны туралы неғұрлым қолайлы түрде хабардар етіледі.

9-бап

Тікелей немесе жанама сыйақы арқылы өзіне жұмыс табуын немесе оның сақталуын қамтамасыз ету мақсатында кәсіпкердің немесе оның өкілінің немесе қандай да бір делдалдың (мысалы, мердігердің немесе жұмысқа тартушының) пайдасына жалақыдан еңбекші жүргізетін кез келген аударымдарға тыйым салынады.

10-бап

1. Жалақы ұлттық заңнамада белгіленген нысанда және шекте ғана

тыйым салу немесе цессия объектісі бола алады.

2. Жалақы тыйым салудан және цессиядан, еңбекшіні және оның отбасын күтіп-бағуды қамтамасыз етуге қажетті деп есептелетін мөлшерде қорғалады.

11-бап

1. Кәсіпорын банкрот болған немесе оны сот тәртібімен таратқан

жағдайда, осы кәсіпорында жұмыс істейтін еңбекшілер банкроттық немесе

тарату алдында ұлттық заңнамада айқындалатын кезеңде көрсетілген

қызметтері үшін өздеріне тиесілі жалақыға қатысты не ұлттық заңнамада

айқындалған сомадан аспайтын сомадағы жалақыға қатысты артықшылықты

кредиторлар жағдайын пайдаланады.

2. Осы артықшылықты кредитті құрайтын жалақы қатардағы кредиторлар өз үлесін талап ете алғанға дейін толық төленуге тиіс.

3. Артықшылықты кредиттің басқа түрлеріне қарағанда, жалақыны

құрайтын артықшылықты кредитті өтеу кезектілігі ұлттық заңнамада

айқындалады.

12-бап

1. Жалақы тұрақты түрде төленеді. Оны белгілі бір тұрақты мерзімдерде төлеуді қамтамасыз ететін өзге де тиісті тәсілдер болған жағдайларды қоспағанда, жалақыны төлеу мерзімдері осы елдің заңнамасында белгіленеді немесе ұжымдық шарттарда немесе төрелік шешімдерде айқындалады.

2. Еңбек шартының қолданысы тоқтатылған кезде, барлық тиесілі

жалақымен байланысты түпкілікті есеп айырысу осы елдің заңнамасына,

ұжымдық шартқа немесе төрелік шешімге сәйкес немесе мұндай заңнама, шарт немесе шешім болмағандықтан, шарт талаптарына қарай ақылға қонымды кезең ішінде жүргізіледі.

13-бап

1. Жалақыны ақшамен төлеу жүргізілген кезде, егер ұлттық заңнамада, ұжымдық шартта немесе төрелік органның шешімінде өзгеше көзделмесе немесе егер еңбекшілерге белгілі басқа да тәсілдер неғұрлым мақсатқа сай деп танылмаса, тек қана жұмыс күндері және жұмыс орнының өзінде немесе оған жақын жерде жүргізілуге тиіс.

2. Таверналарда немесе осыған ұқсас орындарда, сондай-ақ, егер теріс пайдалануды болғызбау қажет болса, бөлшек сауда дүкендері мен көңіл көтеру орындарында, мұндай мекемелерде жұмыс істейтін адамдарға жалақы төленетін жағдайларды қоспағанда, жалақы төлемін жүргізуге тыйым салынады.

14-бап

Қажет болған жағдайда еңбекшілердің

қажет болған жерде еңбекшілердің.

а) жұмысқа кіргенге дейін, сондай-ақ қандай да бір өзгерістер болған жағдайларда, өздері жұмысқа жалданған жалақыға қатысты шарттар туралы;

б) әрбір жалақы беру кезінде, олардың өзгеруі мүмкін болғандықтан, осы кезеңдегі жалақының түрлі құрамдас бөліктері туралы тиісті және оларға оңай қолжетімді нысанда хабардар етілуін қамтамасыз ету үшін тиімді шаралар қолданылады.

15-бап

Осы Конвенцияның ережелерін қолданысқа енгізетін заңнама:

а) мүдделі адамдардың назарына жеткізіледі;

б) оның сақталуына жауапты болып табылатын адамдарды айқындайды;

с) ол бұзылған жағдайда, тиісінше жазаларды немесе өзге де тиісті шараларды белгілейді;

д) барлық тиісті жағдайларда белгіленген нысан бойынша және лайықты түрде жасалған тиісінше жазбалардың жасалуын қамтамасыз етеді.

16-бап

Халықаралық Еңбек Ұйымы Жарғысының 22-бабына сәйкес ұсынылатын жыл сайынғы баяндамаларда осы Конвенцияның ережелерін іс жүзіне асыру мақсатында қабылданған шаралар туралы толық мәліметтер келтіріледі.

17-бап

1. Егер Ұйым Мүшесінің аумағында үлкен аудандар болып, онда құзыретті билік халықтың шашыраңқылығы немесе аудандардың даму деңгейі салдарынан осы Конвенцияның ережелерін қолдану іс жүзінде мүмкін емес деп есептесе, осы билік кәсіпкерлер мен еңбекшілердің тиісті ұйымдары бар болғанда, осындай ұйымдармен консультациядан кейін, мұндай аудандарды Конвенцияның қолданылу аясынан толығымен не жекелеген кәсіпорындарға немесе кәсіптерге қатысты өзі мақсатқа сай деп есептейтін осындай ерекшеліктерімен алып тастай алады.

2. Ұйымның әрбір Мүшесі Халықаралық Еңбек Ұйымы Жарғысының 22-бабына сәйкес ұсынатын осы Конвенцияның қолданылуы туралы өзінің жыл сайынғы бірінші баяндамасында оларға қатысты өзі осы баптың ережелерін қолдануға ниет білдірген барлық аудандарды, сондай-ақ осы ережелерді қолдануға ниетті болу себептерін көрсетеді. Кейіннен Ұйымның бірде-бір Мүшесі осы баптың ережелерін өзі осылай етіп көрсеткен аудандардан өзгеше қолдана алмайды.

3. Осы баптың ережелерін қолданатын Ұйымның әрбір Мүшесі **1-тармаққа** сәйкес қолдану аясынан алып тасталған аудандарға осы

Конвенцияның қолданылу мүмкіндігі туралы мәселені кемінде әрбір үш жылда және кәсіпкерлер мен еңбекшілердің тиісті ұйымдары бар болғанда осындай ұйымдармен консультациялар жүргізу арқылы қайта қарайды.

4. Осы баптың ережелерін қолданатын Ұйымның әрбір Мүшесі өзінің келесі жыл сайынғы баяндамаларында көрсетілген ережелерді оларға қатысты қолдану құқығынан бас тартатын аудандарды, сондай-ақ осы Конвенцияның қолданылу аясын мұндай аудандарға біртіндеп қолдану мақсатында өзі қабылдаған